

Évközi 13. vasárnap

Gal 4,31-5,1.13-18

„Meghívások szabadságra szól”

³¹Mi tehát, testvérek, nem a szolgáló fiai vagyunk, hanem a szabad asszonyéi.

¹A szabadságot Krisztus szerezte meg nekünk. Álljatok tehát szilárdan, és ne hagyjátok, hogy újra a szolgaság igájába hajtsanak benneteket. [...] ¹³Testvérek, a meghívások szabadságra szól, csak ne éljétek vissza a szabadsággal a test javára, hanem szeretettel szolgáljatok egymásnak. ¹⁴Mert az egész törvény ebben a mondatban teljesedik be: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat. ¹⁵De ha marjátok és rágjátok, vigyázatok, nehogy felfaljátok egymást! ¹⁶Kérlek tehát benneteket, hogy lélek szerint éljétek, s akkor majd nem teljesítitek a test kívánságait. ¹⁷A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, s így nem azt teszitek, amit szeretnétek. ¹⁸Vezessen benneteket a lélek, akkor nem vagytok alávetve a törvénynek.

Már Jézus igehirdetése is a szabadság témával kezdődik a názareti zsinagógában: „Az Úr lelke nyugszik rajtam, mert az Úr kent föl engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket. Hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadságot a börtönök lakóinak” (Lk 4,18; vö. Iz 61,1). Pál folytatja ez a témát, de mondandóját a zsidó- és pogánykeresztény egyházak között kialakult feszültség viszonyaira alkalmazza, és arra biztatja híveit, hogy gondoljanak „Isten fiainak dicsőséges szabadságára” (Róm 8,21), és erre az új szemléletre alapozzák életüket. Ez a téma Pál számára létfontosságú, hiszen megtérése előtt – nagy valószínűséggel – a pogányok istenfélőkkel tételén fáradozott, vagyis igyekezett a zsinagógai közösség határait a pogányok megtérítésével bővíteni, akik – megtérésük után – a zsinagóga törvényét vették magukra. Megtérése után megváltozott Pál véleménye a törvény üdvözítő szerepéről: azt a hívő szabadsága korlátjának tartja. A hit döntése Pál számára nagyobb horderejű, mint a mózesi törvény által szabályozott életmódhoz való csatlakozás, ezért szenvedélyesen támadja azt a szemléletet, hogy a mózesi törvény igazzá tesz, vagy a törvény megvált a bűntől. „Ne engedjétek tehát ócsárolni szabadságotokat” (Róm 14,16) – kiáltja oda a pogánykeresztény egyház képviselőinek.

Pálnak ugyanakkor szembe kellett néznie egy másik problémával is: a rendkívüli vallási jelenségeket – mint a nyelveken szólást, elra-

gadtatást stb. – produkáló hívek erkölcsi szintje nem olyan rendkívülien magas, mint ezt a vallásosság extra jeleiből gondolhatnánk. Pál nagy problémája, hogy ezt az ellentmondásos erkölcsi viselkedését a zsidókeresztény közösségek felróják a pogánykeresztény közösségeknek. Általában elmondhatjuk, hogy a történelmi szabályozás alatt élő zsidókeresztény közösségekben a szabályozott viszonyok jobbaktak, mint a lelkes, frissen megtért pogánykeresztény közösségekben. Talán emiatt gondolták a zsidókeresztény közösségek tagjai, hogy ők magasabb rangúak pogánykeresztény társaiknál. Ennek a nem teljesen alaptalan kritikának a meghaladását szolgálja Pálnak a testi és lelki emberről szóló tanítása. A „testi” embernek nem sok vallási érzéke van, istene a has és mindaz, amit ebben a világban élete és pillanatnyi testi öröme érdekében meg tud szerezni. *„A testi ember nem fogja fel, ami az Isten Lelkéből ered. Balgaságnak tartja, s nem képes megérteni, mert lelkileg kellene megítélnie”* (1Kor 2,14). Nem így a „lelki” emberek, akik nem embertársaiknak, hanem Istennek akarnak megfelelni, akár zsidók, akár pogányok.

Pál azt a módszert teszi kritika tárgyává, amely az embereket külsődleges korlátokkal, etikettel, esetenként vallási előírásokkal próbálja irányítani. Ennek az a következménye, hogy az érintettek ugyan megfelelnek ezeknek, de anélkül, hogy ezek a korlátok igazi lelki változást hoznának létre bennük. Manapság ezt így fogalmaznánk meg: társadalmi elvárásokat elégítenek ki anélkül, hogy értenék ezen elvárások logikáját. Viselkednek anélkül, hogy a meggyőződésük vezetné őket.

Pál azt is felfedezi, hogy ha az előbb említett lelki változás megtörténik az emberben – vagyis megvalósul az igazi vallási megtérés – akkor megváltoznak a megtértek elképzelései és vágyai is az életről; nem előírások, hanem belső meggyőződésük miatt. A belső meggyőződéstől vezérelt „lelki” emberek jobban egymásra találnak, mint a külsődleges társadalmi, faji, nyelvi elvárásokhoz alkalmazkodó „testi” emberek. Pál ezt a kettősséget a törvény alatt és a törvénytől függetlenül élők, vagyis a zsidó- és a pogánykeresztény csoportokban egyaránt felfedezi.

A világ számos táján ma is létezik ez a probléma, hiszen a csak szociológiai értelemben vett keresztényekben a megkeresztelkedés, a bér-málás vagy a vallásos szokások valamilyen szintű követése nem idéz elő lelki szemléletváltást. Ők csak tipródnak a napi kihívások és a vallási hagyományok összeegyeztetésének problémája előtt, mert nincs kialakult keresztény szemléletük, amit lelki és mennyei értékek vezetnek.